№ro 82.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 12. PAŹDZIERNIKA ROKU 1798. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 3. Października.

Gazeta dziſieyſza dworſka donosi co naſtępuie: „Podług liſtow z *Semlina* pod dniem 25. Września, dowiaduiemy ſię, iż większa część woyſk Sułtana odeszła od *Widdynu*, i pozoſtał tam tylko Basza *Natolij* z 30,000. ludzi, który odebrał rozkaz przypuszczenia szturmu do tey twierdzy, choćby też to naywięcey kosztować miało. Basza nieuſtanny sypie teraz ogień do *Widdynu*, a *Basman-Oglu* odpowiada artylleryą swoią dobrze kierowaną, tak dalece, iż do tych czas nic mu złego woyſka *Tureckie* zrobić nie mogą. Wytrzymał on iuż 30. podobnych attakow, czekamy z ciekawością co też teraźnieyszy trzydzieſty pierwszy dokaże. Po oſtatniey bitwie z gubernatorem *Romelij* w którey 14,000. z obu ſtron *Turkow* poległo, gubernator ten cofnąć ſię muſiał do *Niſſa*, gdzie pod utratą głowy kazano mu złożyć rachunek tak z przegranych kilku potyczek, iak z wysypanych w tey mierze summ niezmiernych. Co widząc Basza, udał ſię teraz do *Sofij*, gdzie zebrawszy 30,000. Goralow, napisał do Sułtana, iż sam myśli iść do *Konſtantynopola*, i złożyć mu rachunek z czynności swoich.

Kommiſſarze *Francuzcy* w *Rzymie* ogłoſili naſtępuiący rapport urzędowy względem opanowania przez *Francuzow Egiptu*.— „Flotta *Francuzka* przybyła do *Alexandryi* na d. 1. Lipca. Trzema dniami wprzody ukazała ſię przed tymże portem flotta *Angielſka*, nie zatrzymawszy ſię iednak wcale, powrociła nazad do *Włoch*. Ponieważ port *Alexandryiſki* nie ieſt dosyć głęboki do przyięcia wielkiey flotty, przeto flotta nasza o 3. mile od niego w iednym ſtanowiſku zarzuciła kotwice. W nocy dnia 1. *Buonaparte* z woyſkiem swoim wyſiadł na ląd. Nazaiutrz *Alexandrya* była attakowaną bez użycia artylleryi, i za pomocą iedynie bagnetu dobytą zoſtała. Opor kosztował życie kilku braci oręża. GG. *Kleber* i *Menou* kierowali attakiem, oba zoſtali ranni, pierwszy ugodzony od kamienia, kiedy szedł do szturmu. *Buonaparte* zawarł z naczelnikami *Arabów* korzyſtny z obu ſtron traktat, wszakże w czaſie negocyacyi zawieszenie broni przerwane nieco zoſtało, gdyż *Arabowie* zamordowali niektórych maytkow z okrętu *Francuzkiego Tonnant*. Roſtropność iednak wodza potrafi zapobiedz złym ſkutkom z tego zerwania traktatu wyniknąć maiącym. Gdy *Alexandrya* przyieła prawo zwycięzcowſ, pobliższe miaſta osobliwie *Rozetta* dobrowolnie bramy otworzyły, i wyſłały naprzeciw *Francuzom* ſwoich deputowanych. *Buonaparte* kazał potym woyſku wziąść na ſtatki, i popłynąć *Nilem* do *Kairu*, sam zaś lądem poszedł dla dowodzenia kolumnami woyſka swego. *Francuzi* pokonawszy wszyſtkie trudności, i rozproszywſzy *Mamelukow* marsz ich wſtrzymuiących, na dniu 23. Lipca zbroyną ręką weszli do *Kairu*. GG. *Bonn* i *Vial* całym tym attakiem dowodzili.— Do tego rapportu przydany ieſt inny tyczący ſię zaszłey pod *Alexandryą* bitwy morſkiey, zupełnie zgodny z dawnieyszemi opisaniami, wzmiankuie tylko iedyną okoliczność dotąd niewiadomą, iż admirał *Brueys* ieszcze przed spaleniem okrętu *Wschod* zoſtał od kuli armatney zabitym, a szef sztabu generalnego z częścią woyſka ratował ſię na ląd przed tymże samym przypadkiem. Zołnierze także i maytkowie *Maltańscy* nie byli przytomni tey bitwie, gdyż poszli z woyſkiem G. *Buonaparte*.

Do szczegułow bitwy morſkiey pod *Alexandryą* dodaią ieszcze niektórzy, iż pierwszy okręt *Angielſki* który na czele dywizyi innych okrętow wdarł ſię między brzegi i flottę *Francuzką*, ponioſł wiele szkody, utraciwszy 150 ludzi. Bitwa była nayzaciętszą. Zmrok nocy na dniu 1. Sierpnia po wysadzeniu na powietrze okrętu *Wschod* wſtrzymał iedynie potyczkę. Na dniu 2. rozpoczęła ſię z podwoyną zaciętością, z małemi przerwami za nadeszłą nocą, a nazaiutrz znowu była z żywością popieraną. Nadzwyczayna ſtrata, którą *Francuzi* przy naywiększym ſwoim zapale ponieśli, niedoſtatek ludzi do kierowania okrętami, okropne widowiſko dwoch wysadzonych na powietrze okrętow i fregat, przywiodły nakoniec 9. okrętow *Francuzkich* do spuszczenia żaglow ſwoich. Maytkowie *Francuzcy* zaięci w niewolą, którzy los ſwoich kollegow przeżyli, wynoszą do 3705. ludzi. Admirał *Nelson* oświadczył im, iż przyczyny polityczne i znane ich zasady nie dozwalaią mu, przyiąć ich na ſwoie okręty. Muſieli więc wykonać przyſięgę, iż nie będą ſłużyć przeciw *Anglii*, po czym wysadzono ich na brzegi *Egipſkie*, officerowie zaś *Francuzcy* pozoſtali na okrętach *Angielſkich*. Na okręcie *Wschód* znaydowała ſię kaſſa woienna flotty, którą *Anglicy* maią ieszcze nadzieię wydobyć z głębi morza.— Na 9. okrętach *Francuzkich* znaleziono wiele ważnych papierow, inſtrumentow i machin.— W czaſie także potyczki zawarta była konwencya, podług którey zgodzono ſię na to, aby wſtrzymać ſtrzelanie przez 2. godziny, dla dania czasu maytkom z oboiey ſtrony do pokrzepienia wycieńczonych ſił pokarmem.— Na okręcie *Francuzkim*, który oſtatni żagle swoie spuścił, znaydowało ſię bliſko 1500 ludzi, których *Anglicy* wzywali do poddania ſię, odrzucili iednak tę propozycyą, a chociaż otoczeni byli kilku okrętami *Angielſkiemi*, wszelako bronili ſię do upadłego, do póki nakoniec widząc zmnieyszoną niezmiernie liczbę swoią, poznali, iż daremny ieſt ich odpor.— Admirał *Nelson* pomimo ran odebranych poſtanowił pozoſtać przy brzegach *Egiptu*, do póki nie zniszczy ſtatkow przewozowych w dawnym porcie *Alexandryi* znayduiących ſię.— *Abukir* (od *Europeyczykow Bequieres*) nazwana ieſt wioſka o 4. mile od *Alexandryi* leżąca, przed którą znayduie ſię obszerne ſtanowiſko dla okrętow. Jeſt tam także zamek z załogą.— Naypierwszym uſiłowaniem *Anglikow* w potyczce, było zdobyć lub zniszczyć okręt admiralſki, aby tym sposobem zamięszać kommendę i dawanie znakow floccie nieprzyiacielſkiey. *Nelson* miał 14 liniowych okrętow i 8. fregat, z 1012. armatami, *Francuzka* flotta ſkładała ſię z 13. okrętow liniowych i 1026. armat. Dwa tylko okręty *Francuzkie Wilhelm Tell*, i *Genereux* tudzież 2. fregaty ratowały ſię ucieczką.—Zwycięztwo N*elsona* ſkłoniło Portę do wypowiedzenia woyny *Francyi*, z którą tak dawno w przyiaźni zoſtawała. A tym ſposobem południowa *Europa* ieſt teraz w związku woiennym z zachodnią, co ſię tycze wspolnych działań przeciw *Francyi*.— Spieszny wyiazd G. *Mack* do *Neapolu*, okazuie bliſkość tam woyny, mówią nawet, iż iuż zaszły utarczki na granicach Rzpltey *Rzymſkiey*.— Przeznaczony do *Londynu* poseł *Neapolitańſki* xiąże *Pignatelli* w tych dniach tu przybył.

z Londynu dnia 25. Września.

Admiralicya uwiadomioną zoſtała, iż iedna dywizya flotty *Breſteńſkiey* ſkładaiąca ſię z iednego okrętu liniowego i ośmiu fregat, i maiąca na sobie 3000. woyſka do wylądowania, korzyſtała z nieprzytomności naszey flotty, którą wiatry ekwinokcyalne przymuſiły schronić ſię do *Torbay*, i popłynęła d. 17. do *Irlandyi*. Natychmiaſt Admirałowie *Bridport* i *Gardner* puścili ſię pod żagle, lecz nie maiąc przyiaznego wiatru, wątpić należy ażeby mogli eſkadrę *francuzką* napotkać. Admiralicya uwiadomiła o tym Admirała *Kingsmill* ſtoiącego w *Cork* z 5. okrętami liniowemi. — W ſtanowiſku *Killala* mamy także 1. liniowy okręt i 3 fregaty. — Wiadomo ieſt teraz, iż było zamiarem *Francuzow* uſkutecznić razem trzy wylądowania w *Irlandyi*, przez trzy rozmaite eſkadry, lecz to przedſiewzięcie nie wzięło ſkutku, z przyczyny iż eſkadra *Breſteńſka* i *Dunkierki* nie mogły wypłynąć w obecności mocnieyszych flott naszych; sama tylko eſkadra z *Rockefort* uszła przed ich bacznością i wylądowała swoie woyſka do *Killala*. Burza ekwinokcyalna dopomogła teraz flocie *Breſteńſkiey* wypłynąć, która wiezie woyſko pod dowodztwem *Teobalda Wolfe Tone*, autora konſtytucyi *Irlandzkiey*. Flotylla z *Dunkierki* iuż ſię posunęła na morze, lecz ſię cofnąć muſiała. Jedna tylko bryganty na *Anakreon*, kończyła swoią podroż i przybyła szczęśliwie na dniu 16. do małey wyspeki *Rutland*, leżącey bliſko pułnocno-wschodniego brzegu Hrabſtwa *Donegal*, wiozła ona Generała *Rey* i kommendanta brygady *James Napper Tandy* Irlandczyka. Woyſko wyſiadło nazaiutrz z rana o godzinie 8. spokoynie na ląd. Na ten widok mieszkańcy wyspy i miaſteczka uciekli w gory. Niedali ſię namowić proklamacyą Generała *Rey*, ktory dowiedziawszy ſię o niepomyślnym wylądowaniu w *Killala*, opuścił *Ratland*. Na proklamacyach była wybita arfa z czapką wolności, zaczynały ſię zaś od tych ſłow: *Wolność albo śmierć. Armia pułnocna mścicielow. W głowney kwaterze. Roku pierwszego wolności Irlandzkiey.* Pierwsza proklamacya podpisaną była od Generała *Rey*, druga wzywaiąca lud do oręża przez *Nappertandego*.— Insurgent *Holt* utrzymuie ſię ieszcze w mocnym i bespiecznym ſtanowiſku, głowa iego ieſt oceniona. On nawzaiem ocenił głowy rozmaitych ſtronnikow Krolewſkich, samemu tylko vice-krolowi przyrzeka nic złego nie czynić. W *Cork* okazał ſię taki duch niespokoyny między kowalami, iż rząd rozkazał pozamykać ich warsztaty, ażeby w nich nierobili broni.—Liſty z prowincyi *Connaught* donoszą, iż insurgenci ieszcze tam znaczną część kraiu w ręku swoim maią, a w bliſkości *Caſtlebar* zniszczyli znaczną liczbę domow wieyſkich bogatych właścicielow.— Biſkup miaſta *Killala* przez *Francuzow* w niewolą wzięty, oddany ieſt insurgentom zebranym w niedoſtępney okolicy *Mayo* pod dowodztwem kilku officerow *Francuzkich*, ci insurgenci spodziewaią ſię zamienić go za którego z znacznieyszych swoich zabranych dowodzcow. Inni mowią iż ten biſkup z familią swoią odeſłany ieſt do *Francyi*.— Pomnażane ſiły woyſk Krolewſkich w *Irlandyi*, dochodzą iuż do 25. tyſięcy ludzi. — Generał *Pichegru* i towarzysze iego ucieczki, ſiedzą ieszcze na fregacie *l'Aimable*, która ich zawiozła do *Anglij*; Zapewniaią, iż ci zbiegowie nie otrzymaią pozwolenia na mieszkanie w *Anglij*. Uciekli oni z *Cayenny* za pomocą pięciu murzynow: *Pichegru* ieſt chorym. — Insurgenci po drogach zatrzymuią wozy pocztowe, i przymuszaią iadących, aby szli z niemi. — Generał *Asgill* wy-

dał proklamacyą w hrabſtwie *Kilkenny*, w którey przyrzeka nadgrodę za wydanie dowodzcy pobudzaiącego w tym hrabſtwie lud do buntu.— *Ameryka* rozpoczęła teraz negocyacyą z miniſtrami naszemi w celu wynalezienia śrzodkow, podług których okręty iey mogłyby płynąć do *Indyow Wschodnich* lub z tamtąd powracać pod konwoiem *Angielſkim*. W *Szkocyi* za pozwoleniem rządu będą odlewane armaty dla ſtanow *Amerykańſkich*.— Flotta nasza kupiecka z *Quebek* powracaiąca, zoſtała rozpędzoną od burzy.— *Pitt* znowu choruie na podagrę.— G. *Humbert* i inni officerowie *Francuzcy* w niewolą zaięci przybyli do *Liverpool*.—Officerowie *Francuzcy* wszyſtko hoynie płacą gwineami pod ſtęplem roku zeszłego. W *Liverpool* ieden z naszych officerow zapytał ſię przy ſtole G. *Humbert*, czy *Francuzi* zamyślaią ieszcze w tym roku przedſięwziąść drugie wylądowanie w *Irlandyi*. Generał zerwał ſię zaraz z krzeſła i nakrywszy głowę rzekł: żaden człowiek dobrze wychowany nie powinien mi takich zapytań w kraiu nieprzyiacielſkim czynić. Jeden z żołnierzy krolewſkich, w przeprowadzaniu ieńcow *Francuzkich* posunął zuchwałość swoią do tego ſtopnia, iż plunął w twarz officerowi *Francuzkiemu*. Ten chciał go ciąć pałaszem, i byłby zabił, gdyby go ſtoiący obok unterofficer nie wſtrzymał razu szpontonem ſwoim. Officer *Angielſki* tak był obrażony, tym niegodnym poſtępkiem żołnierza, iż natychmiaſt uderzył go kilka razy szpadą swoią, wyrzucaiąc mu podłość iego.— Jeńcy *Francuzcy* przebywaiąc kanał byli bardzo weseli i spiewali hymn *Marsylſki*. Officerowie twierdzili, iż wszyscy doſłużyli ſię swoiey rangi od proſtego żołnierza. Opowiadali, iż wyszedłszy z portow *francuzkich* 17. dni byli na morzu, i krążyli po morzu *Atlanckim* dla uniknienia okrętow *Angiel*: Procz tego nie mieli z sobą iak 1500. broni.—Wspomniona wyżey flotta *Francuzka Breſteńſka* widzianą była o 18. mil na zachod *Scilly*. Niektóre dzienniki twierdzą nawet, iż iuz ſzczęśliwie ſtaneła przy brzegach południowych *Irlandyi*. Głownym okrętem tey eſkadry ieſt okręt liniowy *Hoche*. Miała ona ſtanąć w *Cork*, dla przeciwnego iedak wiatru muſiała zmienić swoią dyrekcyą.— Oto są urzędowe donieſienia iakie rząd odebrał o tey floccie. *z Falmouth dnia* 19. *Września*. Mamy wiadomość od przybyłego tu morzem officera, iż 8. okrętow liniowych *Francuzkich* i wiele małych ſtatkow przewozowych z znaczną liczbą woyſka korzyſtaiąc z odpłynienia flotty *Angielſkiey*, wyszły z *Breſt* na dniu 16. Udały ſię z dobrym wiatrem ku brzegom zachodnim *Irlandyi*.—*z Plymouth dnia* 20. *Września*. Dziś z rana o godzinie 11. przybył umyślny do vice-admirała *Gardner* z wiadomością, iż dwa okręty liniowe i 9. fregat z 4000. ludzi wypłyneły z *Breſt*, i udały ſię do *Irlandyi*.— *Z Falmouth dnia* 21. *Września*. Dziś z rana przybył tu okręt *Amerykańſki The Mount Vernon* z *Baltimory*. Kapitan iego donioſł, iż na dniu 18. bliſko wysp *Scilly* ſpotkał okręt królewſki *Clyde*, od kapitana którego dowiedział ſię, iz płynąc dniem wprzody z fregatami *Stag*, *Ambuſkade* i *Minerva*, ſpotkał 9. okrętow *Francuzkich* pełnych woyſka, zmierzaiących ku *Irlandyi*. Eſkadra *Francuzka* chociaż nie rownie mocnieyszą była od fregat królewſkich, wszelako nie upędzała ſię za niemi. Fregaty te zaraz ſię rozproszyły z zamiarem zawinięcia do naybliższych portow *Irlandzkich*.

z Paryża dnia 24. *Września*.

Wczoray Dyrektoryat przyſłał do Rady 500. poselſtwo, w ktorym oświadczył, iż poduszczania *Anglij*, spoźniaią negocyacye w *Raſtad*, i nowe codzień sprawie pokoiu przynoszą zawady, iż dla oſiągnienia pokoiu, należy przygotować ſię do nowey kampanij, a w tym celu potrzebne są 200,000. ludzi, 90. millionow na armią lądową, i 35. millionow na marynarkę, prócz summ dawniey na rok 7. przeznaczonych. Dla otrzymania potrzebnych ludzi, radzi, aby ich ze wſzyſtkich pięciu klaſs wybierano. Dla doſtarczenia zaś potrzebnych pieniędzy, nie będzie trzeba nowych podatkow, gdyż dobra narodowe są doſtatecznym w tey mierze funduszem. Rada zezwoliła zaraz na żądane przyſtawienie 200,000. ludzi, za wnieſieniem iednak Ob. *Jourdan* teraźnieyszego Prezydenta Rady 500. nie będą ze wſzyſtkich 5. klaſs wybierani, lecz cała pierwsza klaſſa naypierwey wzięta będzie w rekwizycyą, a gdyby ta nie była doſtarczaiącą, na ów czas druga i tak daley. Co ſię tycze wspomnionych funduszow, Kommiſſya ſkarbowa ma w tey mierze rapport podać. W powyższym poselſtwie Dyrektoryatu między innemi wyrażono ieſt. „Swiat ſię zadziwi, kiedy ſię dowie, ile Dyrektoryat używał powolności ku rządom sobie nieprzychylnym Lecz te na złe obracaią umiarkowania Dyrektoryatu przeciw niemu samemu. Narod *Francuzki* sprzykrzył iuż sobie tę spoźniaiącą pokoy zwłokę. *Francya* pokoy podała, lecz żąda aby mocarſtwa niezwłocznie oświadczyły, czyli go przyimuią lub nie, a kiedy te mocarſtwa dopiero ſię nad tym namyślaią, przeto Rzplta powinna ſię poſtawić w ſtanie, mogącym przynieść koniec tey niepewności przez otrzymanie tego mocą, czego daremnie przekładaniem i namową dokazać nie może. Potrzeby dla naszey ſiły lądowey i morſkiey są niezmierne, ale źrzodła nasze są nieſkończone. *Europa* wiedzieć powinna, iż Rzplta *Francuzka* może ieszcze wytrzymać iedno nadzwyczayne przeſilenie, w którym ciało prawodawcze nie będzie potrzebowało nadzwyczaynych nakładać podatkow. Okoliczności są naglące. Skutek śrzodkow zawiſł od ich ſzybkości. 200,000. ludzi koniecznie ieſt potrzebnych do dopełnienia armiow. Wyrzeczcie iedno ſłowo Ob:Reprezentanci, niech na wasz głos wyidą z ziemi te nowe legiony. Flotty Rzpltey po iednym momencie nieszczęścia tym ſię ſtrasznieyszemi okazać powinny. Kiedy woyſko lądowe potrzebować będzie 90. millio: marynarka przynaymniey 35. millionow wymaga. Dyrektoryat nie potrzebuie żadnych nowych podatkow, dla otrzymania tych summ. Też same źrzodła które rewolucyą zdziałały, ugruntować ią także powinny. Trwaiące dotąd podatki i dobra narodowe, ofiaruią nam fundusze, ktore daleko są rozlegleyszemi niż ich okoliczności teraźnieysze wymagaią. Rozſtrzygniycie Obywatele Reprezentanci ſkutek negocyacyow przez dopełnienie armij 200,000. ludzmi, i podaycie eſkadrom naszym śrzodki, na ktorych im brakuie do pomnożenia, attakow przeciw *Anglij* i na morzach, ktore podbiła i w *Indyach*, które ciemięży. i w łonie ſamym iey wyspy, — Pokażcie nieprzyiaciołom naszym, iż lud *Francuzki* sprzykrzywszy sobie te zwłokę i opor, ktore ſię wznoszą przeciw ſkłonnościom iego do pokoiu, ieſt gotowym do ukończenia walki wolności, iż ią zakończy (ieżeli tego będzie potrzeba) z zniszczeniem tych, którzy mu opor czynią. Pokażcie iż Rzplta iedną ręką podaie latorośl oliwną, w drugiey piorun woyny trzyma. Bądźcie dobroczyńcami tych narodow, które tak gorliwie pragną pokoiu, a ktore błogoſławić będą, iż ich los uſtaliliście. Dyrektoryat z zaufaniem oczekuie prędkiego ſkutku waszych namyſłow.

Podpisano) TREILHARD Prezydent.— LAGARDE ſekretarz.

Z Breſt dnia 17. *Września*. Wczoray w wieczor iedna dywizya flotty naszey z ſtanowiſka *Bertheaume* wypłyneła na morze. Składa ſię z okrętu liniowego *Hoche* na którym kommendant marynarki wraz z Generałem woyſka lądowego znayduie ſię, z 8. fregat *La Romaine*, *l'Immortalite*, *l'Embuſcade*, *la Coquille*, *la Semillante*, *la Reſolue*, *la Bellone*, *la Loire*, i iedney galiotty. Ma na ſobie 3000. woyſka lądowego, z artylleryą, ammunicyą, bronią etc. Generał brygady *Hardy* dowodzi woyſkiem, i ma przy ſobie Gen. *Menage* i Gen: Adjutanta *Simon*. Wyprawa ta idzie do *Irlandyi*, ſzefem dywizyi okrętowey ieſt Ob: *Bompard*.

Generał *Maſſena* ieſt teraz w *Paryżu*.— Ob: *Serbelloni* zoſtaie tu w charakterze poſła *Ciſalpińſkiego*.— Miniſter *Hiszpańſki Savedra* powrocił znowu do zdrowia, i król oddał mu zupełnie departament zagraniczny, który dotąd tymczasowo tylko utrzymywał. *Don Soler* ieſt miniſtrem ſkarbowym.— Przeznaczony do *Konſtantynopola* Ob: *Descorches* wyiechał ztąd na wieś dla ułożenia ſwoich intereſſow, po czym ma zaraz wyiechać do *Konſtantynopola* wraz z Obywatelką *Buonaparte*.

Ob: *Revbell* znaydował ſię iuż wraz z kollegami swemi na uroczyſtości duia 22. iako pierwszego dnia roku Republikanckiego.— W Radzie 500. Ob. *Daunou* miał w tymże dniu mowę bardzo piękną, która ściągneła na sessyą wielu znakomitych *cudzoziemcow*. Dnia tegoż dawany był wielki obiad dla tuteyszego ciała dyplomatycznego w pałacu dyrektoryatu, ieden tylko poseł *Turecki* na nim ſię nie znaydował.— Rada ſtarszych potwierdziła dziś rezolucyą Rady 500. względem pomnożenia armiow 200,000. ludźmi. Rada 500. poſtanowiła także aby z powodu złożonego oſtatniego poselſtwa Dyrektoryatu woynę wſkazuiącego, adress do ludu *Francuzkiego* wydanym zoſtał.— Wielu deputowanych miało w tey materyi mocne mowy, powſtaiąc naybardziey przeciw *Neapolowi*, który dozwolił *Nelsonowi* uzbraiać ſię w porcie *Syrakuzy*. Woyna przeto z tym rządem ieſt nieuchronną, ieżeli nie przyimie propozycyow przez Ob. *Mangourit* ſobie podanych.— Z *Konſtantynopola* przybiegł tu w tych dniach kuryer, poczym Dyrektoryat miał nadzwyczayną ſessyą.— Nasze fregaty *Dianna* i *Sprawiedliwość* przybyły z pod *Alexandryi* do *Malty*.— Miaſta, które *Buonaparte* w *Egipcie* opanował, *Alexandrya*, *Rozetta*, *Kair etc.* urządzone są w sposobie *Francuzkim*, i zaraz tam wprowadzać zaczęto municypalność i inne uſtawy republikanſkie.— W Rzpltey *Lukańſkiey* aresztowano 30. demokratow, a w czaſie tego aresztowania armaty były wymierzone ku miaſtu.— Kommiſſarz rządowy *Florent* przybyły tu z *Rzymu*.— Admirał *Dalberade* przybył do *Paryża*, i żąda rewizyi processu, w którym odsądzono go od dalszey ſłużby. — G. *Ferino* otrzyma znowu kommendę w armii *Mogunckiey*,

Na ſeſſyi Rady 500. dnia 18. Września, przybyła do ſali Deputacya Inſtytutu Narodowego, którego imieniem Ob: *Bitaubé* zdawał ſprawę z rocznych iego czynności. Mowca w ciągu ſwoiego głoſu rzekł: Czyniemy tylko krotkie wzmianki prac Inſtytytu, których obszernieysze złożemy tu opisanie. Zobaczycie w nim, iż wydział umieiętności fizycznych i matematycznych podwaia swoy zapał dla nakierowania tych nauk ku naypożytecznieyszym zamiarom; iż botanika, anatomia, rolnictwo, chimia, sztuka leczenia, doſkonalą ſię przez nowe zgłębiania. Uważać będziecie umnieyszenie koſztow w doświadczeniach chimicznych, sposoby nabywania ſaletry, doyście niektórych własności platyny, wynalezienie nowych cząſtek metalicznych w czerwonym ołowiu *Syberyiſkim*, nowe chimiczne narzędzie do ważenia gazu, sposoby przysposobienia w kraiu potaziu *Alikantſkiego*, wydoſkonalenie kwasu miedzi codziennie używanego przez malarzow i farbiarzow, sposoby zamienienia żelaza w ſtal roſtopioną; o soli, o elektryczności, etc. Wielki wynalazek ſławnego Chimika *Lavoiſier*, iuż do swego końca doprowadzony. Pilność w rozmnażaniu i utrzymywaniu w kraiach Rzpltey owiec *Hiszpańſkich*. Ludzkość i mechanika znalazła ſposoby ratowania nieszczęśliwych zamkniętych w palącym ſię domie. Nakoniec użyteczny proiekt poſtanowienia po wſiach domow w którychby ſię zatrudniano udoſkonaleniem i ułatwieniem prac rolniczych. Muzeum hiſtoryi naturalney poświęcone, nabyło nowych wielkiego szacunku bogactw, winno ie oświeceniu, gorliwości i odwadze iednego żeglarza, oraz towarzyszom trudow i niebespieczeńſtw iego. Pomimo falow morſkich i licznych nieprzyiacioł, powrocił on z długich ſwoich podrożow do portu *Havre*, i złożył ſwoy zbior rozmaitych płodow w tym ogrodzie, który można nazwać ogrodem całego świata.— Przedſięwzięcie godne nauk i Rzpltey *Francuzkiey*, rozpoczęte w pośrzod naszych woien i zaburzeń, a od niewiadomości prześladowane, ieſt rozmiar łęku merydyanu między paralellami *Dunkierki* i *Barcellony*, który iuż ieſt ukończonym przez niespracowaną naszych aſtronomow gorliwość. Rozmaite wielkie plany Rządowi podawane, czekaią tylko na powrot pokoiu. Gdy Aſtronomowie i inni uczeni podnoszą myśli ſwoie tak daleko od ziemi, nauki moralne i polityczne uprawiaią z bliſka ten grunt na którym ma zakwitnąć ſzczęśliwość? Wydział ten zatrudnia ſię rożnemi częściami nauk, osobliwie prawodawſtwem cywiluym. Dzieła iego znacznieysze, są: poprawa geograficznego błędu; na którym ſię *Portugalczykowie* zasadzali w upominaniu ſię o nayważnieyszą część *Guiany Francuzkiey*; o wyprawach *Portugalczykow*, i związkach intereſſow *Francyi* i *Portugalii*; Życie Piotra I. O Rzpltych *Cisalpińſkich* i *Tranſalpińſkich* w śrzednim wieku; względem policyi *Rzymian*; głębokie uwagi o ſyſtemacie geograficznym *Polibiusza*; Nauka Towarzyſka; Organizacya iaką przyſtoi dać ſile zbroyney w Rzpltey *Francuzkiey*; O ſławnym lecz okropnym oſtracyzmu prawie; o ſkutkach papierowych pieniędzy we *Francyi*; o zasadach i węzłach Rzplтych ſkonfederowanych; rys hiſtoryi o żegludze i handlu śrzedniego wieku, który ſłużyć będzie za ciąg dzieła uczonego Biſkupa *d'Avranches*, i za wſtęp do hiſtoryi *Raynala*;

o szerokości i długości geograficzney brzegow południowych *czarnego morza*; sprawiedliwe i z taką wymową żądane wykorzenienie okropnego dla Rzpltey *Literackiey* łotrostwa, które zastarzałe coraz się powiększa z wzgardą własności prawami zawarowanych; rozbior rozmaitych rozumu ludzkiego własności; przymiot wdzięczności, ktorey nasienie na gruncie Republikanckim potłumić chciano, a ktore chota zaszczepiać i utrzymywać powinna; nakoniec zamiary względem cywilizacyi oboiey *Ameryki*, o zaludnieniu północno-zachodniey części tego globu— Wydział literatury i kunsztow ma przed sobą obszerne pole, lubo część iego pracy ściąga się tylko do pozostałych szacownych ulomkow, uczynił on pożyteczne usiłowania, ażeby się przedrzeć na ścieszkę starożytności, ażeby dosięgnąć początkow wielkiego ludu *Pelasgow*, który zaniosł do *Grecyi* i do *Włoch*, świeżą religią oraz politykę, i którego kolebka była pogrążoną w przepaści wiekow. Ażeby skarb rękopismow w bibliotece narodowey znayduiących się nieiako zagrzebanym niezostał, akademia nauk czerpała w tym obfitym zrzodle, a rząd sprzyiał tey pracy, którey wkrótce iedna część publiczności podaną będzie.— Prawodawstwo rozmaitych narodow *Tatarskich*, literatura *Azyatycka*, iey śmiałe i brzmiące języki, iey pierwsze ślady wynalazku drukarni, papieru, prochu, i kompasu, znaczne postępki w sztuce kolorow, rozsądna krytyka względem dwóch starodawnych posągow mylnie imieniem gladyatorow przezwanych; liczne wypisy z dawnych autorow tłomaczonych, lub poprawianych, z których wynika interessuiący obraz historyi *Ateńczykow* za panowania *Alexandra*, przeciąg czasu nader godny uwagi i filozofow szperania; i znaczna liczba materyow, które potrzebuią ieszcze głębokich wiadomości kunsztow i gustu, osobliwie co do dzieł *Owidyusza*. Takie były zatrudnienia tego wydziału, który zwrocił oraz całą swoią uwagę na proiekt wystawienia pamiątki poświęconey pomiędzy nami, zwycięstwu i pokoiowi. Wielce pożyteczny wynalazek dla malarstwa zachowuiący kolorom pierwiastkową żywość; iaką im nadała ręka artysty na porcellanie, podany był pod rozwagę tego wydziału. Niemniey roztrząsano myśli o starożytney żegludze, z których biegli w tey umieiętności obywatele mogą brać pożyteczne wzory; naradzano się także względem rośliny służącey do robienia sznurow i lin, które były znaczną częścią handlu *Rzymian*, a która może być rozmnożoną w południowey *Francyi*. Nader ważną iest rzeczą dla wyobrażeń umysłu i sztuki mowienia, rozebranie żywiołow ięzyka, iest to praca filozoficzna, która zaymowała bystrość grammatyczney klassy.— Badano się *Arystotelesa* i innych starożytnych filozofow, względem ich Rzpltych, a treść, którą wyiąć można z ich zdania iest, iż przechodziti z bliska obok zasad rządu reprezentacyinego dobrze ułożonego, lecz ich dostrzedz nie mogli, ich rozumowanie prowadzi do nich, lecz okoliczności przystosować ich niepozwoliły. Zapatrywano się także na postępki i stan teraznieyszy przedziwney sztuki Drukarskiey. Nauki mniey się do upadku chylą, niżeli poezya i wymowa. Dzieła dowcipu maią swoie uprzwileiowane wieki, które długie przedzielaią przerwy. Pożyteczną iest rzeczą, ażebyśmy przed sobą nie taili nieiakiego snu, który pomimo szczęśliwe przecknienia, daie się w naszych dziełach gustu postrzegać.— Wielu ma zbytnie upodobanie powiększać tego upadku skutki; lecz gdyby nawet źle tak było wielkim iakim ie wielu mniema, byłoby ieszcze wolno powiedzieć, iż *Warron* dobrze był od *Rzymian* przyięty, iż o losie oyczyzny nie zwątpił.— Jeden z naypięknieyszych owocow pokoiu sprawi to, iż Rzplta będzie także miała wiek swoy. Oby ten nie był sponionym! Rząd stowarzyszył nauki i kunszta z daleką i nader ważną wyprawą. Woyna iest ich klęską; lecz to stowarzyszenie było dziwem zostawionym wiekowi naszemu. etc.

Na sessyi dnia 20. Rada 500. przyięła proiekt Ob: *Lecointe* stosowny do rozdania nadgrod obywatelom, którzy podawali się na niebespieczeństwo w zapewnieniu exekucyi prawa, lub w ratowaniu innych obywateli.

Dnia 25. Września.

Uroczystość założenia Rzpltey odprawiona na dniu 22. była iedną z nayokazalszych. Niezmierna mnogość ludu znaydowała się na polu marsowym. Z rana odprawiły się rozmaite igrzyska. Zwycięzcy odebrali wieńce i wezwani byli na przygotowaną dla nich ucztę. O drugiey godzinie po południu huk z armat oznaymił o rozpoczęciu drugiey części uroczystości. Dyrektoryat i władze konstytucyine udały się w zwyczaynym porządku do amfiteatru otaczaiącego ołtarz oyczyzny. Ludzie ubrani w stroie starożytnych *Gaulow*, nieśli przed Dyrektoryatem ogromny pęk, na którym wyrażone były imiona Departamentow, i znamiona rzek i gór, od których też Departamenta wzięły swoie nazwiska. Przed tym pękiem niesiono chorągiew z napisem: *Rzplta ie połączyła, i odtąd są iednym Ludem.* Obok niesiono znak zwycięzki, ktory składały tarcze Rzpltych *Batawskiey, Cisalpińskiey, Ligaryiskiey, Helweckiey* i *Rzymskiey*; spodem utrzymywały go figury emblamatyczne. Z przodu chorągiew z napisem: *Niech ich przymierze z Ludem Francuzkim będzie wieczne.* Za przybyciem Dyrektoryatu do ołtarza oyczyzny, Obywatel *Treilhard* Prezydent miał mowę. Po tey nastąpiły nowe igrzyska z wyścigow pieszych, konnych i wozowych. Puszczono potym dwa wielkie balony, które przyozdobione w rozmaite znaki patryotyczne unosiły się w okręgu nad polem marsowym o 45. stop wysokości. Zatrzymały się potym nad budynkiem wystawionym na śrzodku pola marsowego, oznaczaiącym fortyfikacye. Uniesione potym nad ten budynek w liniy prostopadley, rzucały nań nowo wynalezione pioruny, to iest kule szczegulney kompozycyi, które bez ognia i lontu, zaymuią się upadaiąc, zapalaią i w iednym momencie niszczą fortyfikacye. Trzy wystrzały armatnie ogłaszaią koniec uroczystości. Dyrektoryat oddalił się, a wieczorem dał w swoim pałacu wielką ucztę. W nocy pola *Elizeyskie*, cała droga prowadząca do rogatek, pałace obydwoch Rad, i znacznieysze budowle publiczne były oświecone. Puszczono z rożnych stron fajerwerki. Część nocy przeszła na samych igrzyskach, tańcach i wszelkiego rodzaiu zabawach.

Sessya Rady 500. dnia 22. poświęcona była uroczystości założenia Rzpltey. Wewnętrzne sali przyozdobienie, składało się z ozdob zielonych. Sciany okryte były girlandami z kwiatow i dębowych liści; inne podobnież girlandy zawieszone były w gorze wzdłuż sklepienia i oparte na kolumnach otaczaiących salę, przez co składały po nad głowami Reprezentantow nieiakie sklepienie z darniny. Na śrzodku sali naprzeciw trybuny unosił się marmurowy ołtarz starożytnego kształtu, na którym złożona była otwarta księga Konstytucyi 3go roku.— Sessya rozpoczęła się przez *Symfonią młodego Henryka*, exekwowaną przez artystow opery. Prezydent Ob. *Daunou* (którego prezydencya z tym dniem się kończyła) miał stosowną do okoliczności mowę. Przypomniawszy zdarzenia które dały początek Rzpltey, rzekł w dalszym ciągu: „*Francya* nieuznaie iuż innych granic, iak tylko te, które iey natura zakreśliła; otaczaią ie sprzymierzone Rzplte; Chorągiew troykolorowa powiewa zaczawszy od *Texel* aż do *Tybru* etc. wystawia iednak zawsze Królom znaki pokoiu. Władze Rzpltey ściśle z sobą spoione, dzielą się zgodnie. Oyczyzna pyszna z swoich dzieci, pewna iest zawsze przez nowe tryumfy nadgrodzić sobie poniesione straty. *Francya* wszystko uczyniła dla chwały swoiey zewnętrzney, zostaie iey tylko dokończyć swoie dzieło wewnątrz. Potrzeba iey powrocić edukacyą, zatamować przeszłych naszych nieszczęśliwości źrzodło, zagoić zakrwawione rany, i rodzące się zagruntować ustawy. Jakkolwiek rany te są głębokie, nie są niepodobne do uleczenia. Nie— rdza niepravości nie zachwieie Rzeczpospolitą. Nie ma żadney pomyślności, którey *Francuzi* niezdołali dosięgnąć, sama tylko niezgoda ich spoczynek zachwiaćby mogła; lecz rząd stały i mądre prawodawstwo wszystkie iey zamkną przystępy. Nie poydziemy w obecności reprezentantow wielkiego i rzetelnego narodu natrząsać się z otaczaiących nas mocarstw. Lecz wolno nam okazać dobroć i pożytki rządu, którýśmy sobie nadali.— Mowca wyliczywszy te pożytki, kończy; Reprezentańci, bądźcie zawsze ziednoczonemi, niech wszystkie władze maią cel iednakowy, to iest chwałę i pomyślność wszystkich, a Rzplta *Francuzka* po wszystkie wieki trwać będzie. Niech żyie Rzplta.— Głos ten rozlega się po wszystkich stronach sali. Odzywa się Ob. *Stevenotte*. Dziś karta konstytucyi złożona iest w tey świątyni; wpośrzod was zapatruię się na nią. Do tey świętey okazałości, która nas otacza, nasze serca domagaią się przyłączenia inney, to iest iednostayney przysięgi, iż ta karta nigdy bezkarnie zgwałconą nie będzie. Zaprzysięgniymy tu więc wszyscy zarazem, iż chyba po trupach Reprezentantow ludu zniszczoną zostanie. Na tychmiast wszystkie członki powstaią, i z wzniesionemi rękami wołaią: *przysięgamy*. Okłaski powstaią na gankach. Ob. *Destrem* woła z swoiego mieysca, *Niech żyie Rzplta i konstytucya 3. roku.* Wszystkie członki to powtarzaią, i okrzyk się wzmaga.—Nakazano wydrukowanie głosow w 3ch exemplarzach. Prezydent zwiia chorągiew Grenadyerow Ciała Prawodawczego. Sessya kończy się przez *Pieśń odiazdu i Ça ira*. Reprezentanci wychodzą do sali ubiorowey. Liczne wystrzały artylleryi donoszą o zakończeniu uroczystości.

Oddalenie się Ob. *Lecarlier* Ministra Policyi, zdaie się bydź pewnym. Mowią, iż po nieiakiey niepewności między trzema wspołubiegaiącemi się o wybor następstwa, Dyrektoryat miał się przechylić na stronę Ob: *Arnaud* bywszego Prezydenta Trybunału kryminalnego w *Paryżu*.—*Przyiaciel Praw* mowi: między flotami *Angielską* i *Hiszpańską* w *Cadix* nieustanne zachodzą potyczki, lecz są to potyczki grzeczności, względow i pobłażania; Gubernator w *Cadix* posyła świeże mięso, likwory i wszelkiego rodzaiu żywności Admirałowi *St Vincent*; ten zaś na zawdzięczenie tey przysługi, cierpi, iż rybacy *Hiszpańscy* przychodzą aż w pośrzod iego okrętow używać swego przemysłu.— Donoszą z *Boulogne* nad morzem pod dniem 21. Słyszeliśmy z daleka 20. armatne wystrzały mowią iż to iest bitwa morska, gdyż znaki okazywały flottę nieprzyiacielską. — List z *Calais* pod d. 20. donosi co następuie: W tym tu porcie buduią wiele okrętow. Postrzegliśmy wczoray sześć okrętow *Angielskich* przysuwaiących się aż pod nasze stanowisko. Malenki ieden statek w oczach naszych zabrał *Anglikom* wielką bryganytnę od 6. armat i kilku możdzierzow.— Dyrektoryat w roku 5. wymazał z listy emigrantow imie Antoniego *Barthes Marmorieres* urodzonego w *Narbonnie*, a naturalizowanego w *Szwaycaryi*, odwołał teraz ten wyrok, na podane sobie pisma 1. List pisany przez *Barthes Marmorieres* do Hr: *d'Artois* pod d. 24. Grudnia 1793. w którym wystawiaiąc swoią przychylność dla familii Królewskiey, wyraża iż pogardzał wszystkiemi rewerberami w kraiu.—2. List którym bywszy arcy-biskup *Paryski* donosi temuż *Barthes*, iż iego listy do Xcia *Kondeusza* odesłał przez poczt — 3. List w którym P. *Wickham* pisze do niego: Odebrałem z listem twoim list, który pisz[e]sz do brata królewskiego.—4. List w którym Hr: *d'Antraigues* uwiadomia go, iż się za nim wstawił do Hr: *d'Artois*, i do P. *de Calonne*.—5. Różne listy przez *Barthelemy*, natenczas ambassadora Rzpltey w *Szwaycaryi* dowodzące iego przychylność i wsparcie, które dawał P. *Barthes Marmorieres*— *Barbault Royer* w dzisieyszym *Redaktorze* utrzymuie, iż wyprawa *Egipska* musi poyść szczęśliwie, i że zwycięstwo *Nelsona* na nic się nie przyda. Napadnięcie na nasze wyspy *Greckie* nie może się udać, bo łatwiey iest spalić okręty iak pokonać nasze legiony. Dla przeszkodzenia blokadzie *Malty*, potrzeba wyrwać *Sycylią* z rąk *Kartagenczykow*. *Irlandya* weydzie w rząd nowych Rzpltych, i woyskom naszym wskaże drogę do *Londynu*.— Po przeczytanym poselstwie Dyrektoryatu względem pomnożenia woyska, *Lecointe Puyraveau* rzekł: Mowią, iż nowy traktat taiemny wiąże *Neapol* z *Wiedniem*. Jeżeli to iest prawdą, i ieżeli oba te dwory chcą mieć woynę, nie ma się nad czym zastanawiać, ale należy działać. Słabość tylko walczy słowami, moc zwykła czynami celu swego dopinać.

Przyiaciel Praw wyraża: „Pisma *Angielskie* świeżo przybyłe, mało zawieraią szczegułow o bitwie morskiey przy stanowisku *Bequieres*. Sam admirał *Nelson* donosi, iż attakował naszą flottę, gdy ieszcze była w stanowisku, i że ią zruynował, lecz dodaie, iż nie wie iakim sposobem odprowadzi swoie 10. okrętow, które mocno zostały uszkodzone. Zapewniaią, iż nasze statki transportowe wyratowały większą część naszych ekwipażow.— Donoszą przytym, iż dwa lub trzy okręty *Angielskie* wysadzone były na powietrze. Gdy na okręcie *Wschod* zaiął się ogień, zgubił otaczaiące siebie okręty.

Wydano tu na publiczność następuiące listy o bitwie morskiey. — *z Tulonu* 27. *Fructidor* (14. *Września*). „Dnia 17. (4) statek pocztowy *Assaillante* przybył do *Malty*. Listy prywatne które z sobą przywiozł, zawiera-

ły: 14. Termidor (1. Sierpnia) w pół do siodmey wieczorem *Anglicy* pokazali się w stanowisku *Alexandryi* z 13. okrętami i 1. brygantyną, wkrotce za temi przybyło dwa inne okręty. Naszych okrętow było 13. Zaymowaliśmy stanowisko *Bequieres*. Niespodziewaliśmy się być napadniętemi od strony brzegow, dla małey obszerności mieysca, lecz *Anglicy* podsunęli się tak zręcznie, iż tylko ieden ich okręt zawięznął, reszta przemknęła się we dwa rzędy i wzięła naszą linią między dwa ognie aż do okrętu *Wschod* znayduiącego się w śrzodku. Admirał *Brueys* nayprzod w nogę raniony, wkrotce został od kuli przeszytym. Spalenie okrętu *Wschod* wprawiło w nieład eskadrę; tył eskadry będący w stanie do bitwy, dopiero za nadeyściem dnia rozpoznał stan rzeczy. Na ten czas pokazało się 6. okrętow *Angielskich* dobrze opatrzonych i 5. *Francuzkich*, lecz wkrotce pierwsze przemogły. Dwie fregaty popłynęły do *Kandyi*, inne znayduią się w *Malcie*.— Inny list z fregaty *Guillaume Tell* wyraża: „*Egipt* tak iak *Malta* chciał się naszemu woysku opierać, lecz to było rowno daremnie. *Sławna* kawalerya *Mamelukow* śmiała się porwać na naszych rycerzow, i została częścią zrąbana, częścią zatopiona w *Nilu*. Posiadamy *Alexandryą*, *Kair*, *Rozettę*, i organizacya municypalnościow iuż iest rozpoczęta. Po tych pomyślnościach trzeba wam donieść o stratach. (Zgadzaiąc się w większey części szczegułow, kończy:) Bez spalenia okrętu *Wschod*, nasza odwaga zastępuiąc mieysce liczby i talentow w obrotach, byłaby nam posłużyła do zagrzebania się wraz z flottą *Angielską* w morskich przepaściach. Nieprzyiacielowi nie zostało się więcey nad 6. okrętow w dobrym stanie. Bądźcie pewni, iż nigdy tak straszna nieodprawiła się bitwa.— Trzeci list z fregaty *la Justice* wyraża, iż obiedwie flotty tak były siebie bliskie, iż każdy odcinał swoie liny dla oddalenia się od przykaiących w pozarze ułomkow. Kanonierowie bili się steplami od armat. Strata *Anglikow* w ludziach miała być nierownie większą od naszey. Wiele *Francuzow* nawet z okrętu *Wschod* ratowało się, rzucaiąc się w wodę. Gdy admirał *Brueys* został rannym, kazał sobie przynieść naczynie z otrębami, w które włożył nogę swoią, nie przestaiąc daley kommenderować.

Minister morski w liście swoim do ministra wewnętrznego donosi, iak szlachetnemi i chwalebnemi czynami wsławili się w zakończonym roku 6. *Francuzi* użyci w marynarce republikantskiey. Kończy zaś list w następuiących wyrazach „Niewypowiedzianie żaluie kochany kollego, iż nie mogę ci wypisać wszystkich szczegułow zaszłey na dniu 15. Termidora pod *Alexandryą* bitwy. Wypadek iey iakikolwiek dla nas się okazał, iestem iednak przeświadczony, iż honor przynosi narodowi *Francuzkiemu*. Jeżeli zapał i odwaga, z któremi republikanie walczyli przeciw przemagaiącey sile, nie dały im zwycięzyć, umieli iednak polegdz za oyczyznę, broniąc się z trudnym do uwierzenia oporem, i pokonanie swoie drogo zaprzedali. Historya zbierze wszystkie szczeguły tego dnia pamiętnego, a oyczyzna opłakuiąc stratę swoich dzieci, nie przestanie dziwić się nad ich odwagą i stałością obywatelską.

Depesze z *Indyow* donoszą, iż *Tippo Saib* iest teraz bezczynnym, a *Zeman-Schaw* czyni przygotowania woienne.—Mowią tu, iż *Sieyes* na nieiaki czas wyiedzie do *Wiednia*.— Na wniosek *Jourdana* Rada 500. uchwaliła następuiące punkta: I. 200. tysięcy zapisanych obywatelow zaymą aktualną służbę. — II. *Francuzi* ktorzy 1. Vendemiaire (22. Wrzes:) roku 7. skończyli 21. rok swoiego wieku, a zatym podług prawa znayduią się w pierwszey klassie konskrypcyi, maią się natychmiast udać do korpusow ktore im rozkaz Dyrektoryatu wskaże. — III. W przypadku gdyby pierwsza klassa niedopełniła liczby 200-tysięcy, na ten czas Dyrektoryat nakaże ią dopełnić przez naymłodszych obywatelow z drugiey klassy.—IV. Dyrektoryat uwiadomi ciało Prawodawcze o wszystkich zapisanych obrońcach, ktorzy się na swoie mieysca stawią.—V. Artykuły 54. i 55. Prawa 19. Fructidor r. 6. zaczęwszy od 1. Brumaire (22. Paźdz:) r. t. stosowane będą do wszystkich *Francuzow* zawołanych ninieyszym Prawem do obrony oyczyzny. — VI. Administracye municypalne odeszlą administracyom centralnym, te zaś Ministrowi woiennemu tabellę zapisanych, ktorzy przy swych chorągwiach nie staną. Ta tabella będzie drukowana i zawieszona we wszystkich miastach Rzpltey.

z Bruxelli dnia 23. Września.

Kolumna woysk *Francuzkich* zostaiących na żołdzie *Hollenderskim*, przechodzi w tym momencie przez Departament *Deux-Nethes*, i *Campine*, dążąc ku brzegom *Renu* do złączenia się z armią *Moguncką* pod kommendą Gen: *Joubert* będącą. Ta kolumna składa się z garnizonow wyprowadzonych z *Berg-op-Zoom*; *Bredy* i innych okolicznych fortec; kilka także batalionow przechodziło przez *Antwerpią*, *Malines*, *Louwain*, ku *Kolonii*. Procz tego 2000. woyska wyruszyło ku brzegom *Niddy*. Jeżeli te obroty i przygotowania woysk *Francuzkich* zdaią się obiecywać dalsze prowadzenie woyny, tym bardziey to się okazuie z tego, iż od nieiakiego czasu aresztuią tu wszystkich Cudzoziemcow będących w wieku konskrypcyi woienney, i póty ich przytrzymuią, póki nieokażą dostatecznych dowodow, iż są w samey rzeczy Cudzoziemcami. Z drugiey strony surowo iest zabroniono wszelkim urzędom w naszych Departamentach, wydawania paszportow młodym ludziom od 18. do 25. roku; Nakoniec Gen. *Rostollan* ktory przez długi czas znaydował się w głowney kwaterze w *Brugges* dla pomocy Gen. *Bonnard* w iego urządzeniach około obrony zagrożonych brzegow, powrocił do *Bruxelli* z zleceniem organizowania popisowych korpusow, gdy Prawo konskrypcyi do skutku przywiedzionym zostanie. Widziemy tu co moment rozmaite transporta świeżych rekrutow, ktorzy przechodzą do właściwych sobie korpusow.

Dnia 27. Września.

Uzbraiania woienne na obu brzegach *Renu* co raz silniey są przyspieszane. Liczba nowey rekwizycyi połączoney iuż teraz z armią *Moguncką* wynosi do 20,000. Większa zaś liczba iest w marszu.— Gdyby była mogła wypłynąć wyprawa z *Dunkierki* do *Irlandyi*, byłby nią dowodził kontradmirał *Muskin* z 6000. wyboru woyska. To stoi teraz w okolicy *Dunkierki*, a eskadra *Francuzka* zawsze iest uekwipowana, aby mogła w przypadku gdyby okręty *Angielskie* oddaliły się od brzegow, dopełnić przeznaczenia swego.

z Hagi dnia 29. Września.

Wiadomość z *Paryża* o uchwaloney nowey rekwizycyi 200,000. ludzi dla dopełnienia armiy i przyspieszenia pokoiu, sprawiła tu mocne wrażenie. Widać, iż Dyrektoryat musi mieć pewną wiadomość o związkach przeciw sobie poczynionych, i chce nayprzod rozpocząć woynę we *Włoszech*.— Dla burzy ekwinokcyalney, okręty *Angielskie* i *Rossyiskie* cofnęły się od brzegow naszych. Spodziewamy się iednak w krótce ich powrotu, dla czego przedsięwzięte są śrzodki do ich przyięcia. G. *Hatry* był nie dawno w *Texel* dla oglądania tamteyszych przygotowań do obrony. Dla wzmocnienia *Zelandyi* posłano także z *Mozy* rozmaite statki woienne. Na dniu 26. Ciało Prawodawcze dekretowało, iż Dyrektoryat mianować będzie osoby na mieysca wakuiące w administracyach prowincyonalnych, poki administracye departamentalne urządzone nie zostaną.

z Konstantynopola dnia 5. Września.

Dnia wczorayszego Dragoman Porty podał wszystkim zagranicznym ministrom deklaracyą woyny przeciwko *Francyi*. Ta deklaracya napinana iest w naytwardszych i naymocnieyszych wyrazach. *Francnzi* niedawno przyiaciele i sprzymierzeńcy Porty, nazywani tam są zdraycami, niewiernemi etc. To pismo poburzyło przeciw nim lud *Konstantynopolitański*, i żaden *Francuz* nie śmie się na ulicach pokazać— Zakończyło się iuż zamieszanie, które panowało w armii *Widdyńskiey*, forteca iest zbliska opasana, a *Basman-Oglu* zaczyna cierpieć niedostatek żywności, i niemoże iuż żadney spodziewać się odsieczy.

z Worms dnia 23. Września.

Od kilku dni przechodzi tędy wiele woyska do *Włoch* przeznaczonego. Dwie dywizye armij *Reńskiey* iak nayspieszniey tam wyrusza. Równie *Francuzka* iak *Austryacka* armia we *Włoszech* coraz do większey wzmaga się siły.— Oboz *Francuzow* pod *Frankfortem* ma być wkrotce zwiniętym i woyska odebrały iuż rozkaz do marszu.

Ostatni iarmark *Frankforcki* bardzo niepomyślnie poszedł. Naylepszy targ miał *Francuz* ieden z 17. pakami peruk damskich *Paryzkich*, które w 3ch dniach wyprzedał.—W wielu Katolickich *Niemieckich* Kościołach nakazane są nabożeństwa, dla uproszenia Boga o odwrocenie zagrożonych sekularyzacyow.— W iednym z taiemnych artykułow zawartego między *Francuzką* i *Helwecką* Rzpltą przymierza, ostatniey przyrzeczone iest powiększenie granic z strony wschodniey i pułnocney. — Z *Włoch* mamy wiadomość, iż *Nelson* popłynął do *Cypru* dla naprawy uszkodzoney flotty swoiey.

z Rastad dnia 26. Września.

Wczoray przybyło tu dwoch kuryerow z *Wiednia* i *Berlina*.— Ministrowie Francuzcy ieszcze nie dali odpowiedzi na ostatnią Notę Rzeszy.— W *Kehl* Francuzi czynią przygotowania które zagrażaią nową woyną. Negocyacye *Rastadzkie*, mowią oni, muszą teraz w spiesznym iść biegu. Kommendant w *Kehl* zakazał mieszkańcom tamteyszym wszelkiego budowania, gdyż to miasto w zachodzących teraz okolicznościach może znowu dawnemu losowi podlegać. Załoga tamteysza wzmocniona iest 70. ludźmi kawaleryi i iedną kompanią saperow, ktòra zatrudnia się wycinaniem drzewa na wyspach *Reńskich*, tudzież robotą mostow kommunikacyą utrzymuiących między wyspami, i drog prowadzących od reduty do reduty. W tych dniach oboz pod *Kehl* ma być zamknięty, a gdy pokoy wkrótce do skutku nie przyidzie, woysko *Francuzkie* obeymie dawną swoią pozycyą.

z Bazylei dnia 28. Września.

Donoszą z *Zurich*, iż ieden batalion woysk *Francuzkich* na d. 19. wszedł do *Glaris*.— Rozbroienie kantonu *Schwitz* odbyła się iuż w naywiększey spokoyności.— List z *Koiru* pod d. 17. donosi co następuie. „ Seym 3ch związkow *Gryzońskich* rozpoczął się w *Ilanz* na d. 12. W brew dawnemu zwyczaiowi członki rządu prowadzone były z okazałością na mieysce swych obrad. Wniyście do sali barona *de Cronthal* sprawuiącego interessa cesarskie, było ieszcze okazalsze, mieszczanie czynili mu honory woienne. Nayistotnieyszą czynnością seymu było wyznaczenie kommissyi do ułożenia odpowiedzi rezydentowi *Francuzkiemu Florent Guyot*, żądaiącemu satysfakcyi za wyrządzone imieniowi *Francuzkiemu* obelgi. Zniesiono także większością głosow formę przysięgi przepisaną w czasie reformy 1794.

z Raguzy dnia 2. Września.

Dnia wczorayszego przybył tu statek pocztowy z *Konstantynopola* z depeszami do naszego rządu, ktoremu Porta nakazuie zgromadzać milicye i stawać w stanie obrony. Obiecuie nam pomoc iednego wielkiego mocarstwa. Woyska, ktòre nam ma przysłać zostaną na załodze w naszym mieście. Nakazano nam także zakładać magazyny żywności. Konsul *Francuzki* żądał od Senatu kommunikacyi tych depeszow, lecz mu tego odmowiono. Nasze dwie galery maią stać w gotowości do wypłynienia.

z Rzymu dnia 16. Września.

Ogłoszono tu następuiący rapport względem okoliczności *Egipskich* „ Dnia 2. Sierpnia eskadra *Angielska* od 15. okrętow liniowych, attakowała naszą od 13. okrętow w stanowisku stoiącą. Bitwa była nayuporczywszą, a *Francuzi* cudow waleczności dokazywali. Akcya ledwo godzinę trwała, kiedy Admirał *Brueys* został zabitym, okręt potym iego przez zapalenie prochow wysadzonym był na powietrze. Wszakże Ob: *Ganteaume* szef sztabu wyższego i cały ekwipaż okrętu potrafili wyiść na ląd przed tym ieszcze przypadkiem. *Francuzi* nie mogli ustalić zwycięstwa na okrętach, tak iak zwykli w obozach swoich. Plac bitwy dla żadney strony nie pozostał, i eskadra *Angielska* była także bardzo uszkodzoną. Sześć okrętow zostało bez masztow.— Jeszcze przed wylądowaniem swoim *Buonaparte* wydał następuiącą proklamacyą. „ *W kwaterze głowney na okręcie Wschod dnia 4. messidor* (22. Czerwca) *roku* 6. Zołnierze macie przedsięwziąść wyprawę, ktòrey skutki dla cywilizacyi i handlu świata są niewyrachowane. Zadacie naypewnieyszy i naydotkliwszy cios *Anglii*, tym czasem, nim ią śmiertelnym razem ugodzicie. Będziemy odbywać ciężkie marsze, staczać liczne bitwy, ale we wszystkich zamiarach naszych dopniemy pożądanego celu, gdyż przeznaczenie iest za nami. *Bejowie* sprzyiaiący iedynie handlowi *Angielskiemu*, okrywaiący obelgami kupcow naszych, ciemiężący nieszczęśliwych mieszkańcow *Nilu*, po naszym ukazaniu się w kilka dni znikną. Ludzie z któremi żyć będziemy są *Mahometanie*, pierwszym wiary ich artykułem iest: *Nie masz innego Boga tylko BOG i prorok iego Mahomet*. Nie sprzeciwiaycie się im w tey mierze, obchodźcie się z niemi, iak się obchodziliście z żydami i *Włochami*. Okazuycie też samą względność dla ich *Mustych* i *Imanow* iaką okazaliście dla rabinow. Zachowaycie też samą tolerancyą dla obrządkow przepisanych w *Alkoranie* i dla meczetow, iaką mieliście dla synagogow, i dla religii *Moyżesza*. Znaydziecie tu zwyczaie odmienne od *Europeyskich*, trzeba się wam z niemi oswoić. Narody do których weydziemy obchodzą się inaczey iak my z kobietami, lecz w każdym kraiu gwałcący iest zawsze potworą. Rabunek nie bogaci tylko kilku ludzi, lecz w ogule hańbą nas okrywa, i przemienia w nieprzyiacioł tych ktòrych własny nasz interes każe mieć przyiaciołmi Pierwsze miasto w które wniydziemy wystawione było przez *Alexandra*. Za każdym stąpieniem znaydziemy w nim wielkie pamiątki godne do wzbudzenia bodźca sławy w sercach *Francuzow*.

(Podpisano) Buonaparte.

Od granic Włoskich d. 25. Września.

W kraiu *Weneckim* założone są 4. obozy Cesarskie pod *Rodigo*, *Conegliano*, *Rezzoniko*, *i Bassano*. W kraiu *Neapolitańskim* z powodu rekrutowania, wielkie są zaburzenia. Pod samym *Neapolem* zaszły z tąd nawet utarczki, w ktòrych gubernator krolewski rannym został, a dwoch xięży i wielu dozorcow policyinych zabitych.— OOb. *Mangourit* do *Neapolu*, Ob. *Mechin* do *Malty* iadący staneli iuż w *Medyolanie*. Przybyli tam także generałowie *Belair i Lapoype*.— Z wewnątrz *Francyi* przyszło wiele woyska do kraiow *Cisalpińskich*. Przez *Medyolan* przechodziły także 3. nowe regimenta kawaleryi, a za niemi iest w marszu 15,000. woyska.

G. *Brune* przybył d. 21. do *Turynu*. Zdaie się, że iego przyiazd nastąpił iedynie zpowodu niesnaskòw, ktòre się wszczęły od nieiakiego czasu pomiędzy *Piemonckiemi* i *Francuzkiemi* woyskami. Dnia 16. przyszło w *Turynie* do żywey kłotni, w ktòrey mieszkańcy uięli się za woyskami kraiowemi- Wszakże rostropne śrzodki przez generała *Mesnard* kommendanta *Francuzkiego* wraz z rządem przedsięwzięte, zapobiegły wszelkim smutnym wypadkom.— G. *Brune* wydał proklamacyą ogłaszaiącą chwalebne przedsięwzięcia armii *Egipskiey*. *Mameluki*, owa straszna *Egiptu* milicya, zupełnie iest zniesiona.— *Francuzi* republikanie są panami biegu *Nilu*, i maią wielką nader liczbę wielbłądow do tey wyprawy potrzebnych; na ich czele iest tam *Buonaparte*, ktòry im tam przewodniczy do nowych tryumfow. *Niech żyie Rzplta* wieczna sław a armiom *Francuzkim*.

Generał *Buonaparte* przy wylądowaniu woyska wydał proklamacyą ktòrey treść: Każda należąca do armii osoba, ktòraby rabowała lub iakieykolwiek gwałt popełniła, natychmiast rozstrzelaną zostanie. Toż samo stanie się z nakazuiącemi z własney woli kontrybucye.— Cała dywizya będzie w odpowiedzi za swoie członki. Nikomu bez instrukcyi naywyższego Kommissarza nakładać kontrybucyi nie wolno. W potrzebie gwałtowney sami tylko oommissarze czynić ią będą Nie wolno domagać się innych rzeczy, iak tylko tych, ktòre są potrzebne dla żołnierzy, szpitalow i do transportu armii. Wszystkie pieniądze w złocie z rekwizycow pochodzące, powinny być w przeciągu dwoch godzin oddane do kassy Podskarbiego Dywizyonalnego, i kwatermistrza korpusu.

DONIESIENIE.

W nocy z dnia 17. na 18. p. m. skradziono gwałtownym sposobem przez wyłamanie pieca w izbie kassowey, Powiatowey kassy w Pultusku summę 1921. Talarow 13. sr: gr: i 13. 1/2 fenigow, których większa część w Talarach iako też i w 2ch Złotowkach, złotowkach, a naymnieysza w dytkach i sr: gr: była. Czyni się przeto publiczności wiadomo, ażeby te osoby któreby się przez nadzwyczayne używanie pieniędzy lub w innym iakim sposobie, względem tey kradzieży lub wspolnictwa z nią w podeyrzenie wprawiły, przytrzymane i do nayblizszego sądu oddane być mogły. Ktoby złoczyńcą takowego lub wspolnikow tey kradzieży wyśledził, nieomylnie 200. Talarow nadgrodzonym zostanie.— Dan w Warsz: d. Oct: 1798.

J. K. Mci Pruss Południowych Kamera Woyskowo Ekonomiczna.

Kantor tey Gazety iest w Rynku Starego Miasta, w Kamienicy JP. Eberta, *pod Nrem 65. na drugim piętrze.*— Exemplarz groszy 20.